

מסורת הש"ס

א) וסכה לג: ושי"ן,
ב) מנחות לה: א) ויבמות ט: קד: כמדות מג: כי"מ קו: סנהדרין פא:],
ד) נבדל"ש איתא זוזי וזר:],
ה) נדרים כח: ו) נדריות ג:],
ו) כס"ף: מדתני שלשה דגלי, ח) שבת דף ק"א:],
ט) ווע"ע חו"ס נדריות ו ד"ה אלו וכו:], י) ווע' חו"ס מנחות לה: ד"ה וישי"ן וע' כפי רש"י דהכא ויהתם,
כ) שי"ן במשה דלעיל כה:.

הגהות הב"ח

א) חו"ס ד"ה אבי וכו' כשה' שמניחין כמזו שהיה אומר:
ב) ד"ה קשר וכו' אלא עזר דמה' טהורה נלמד למאי הלכתא לתפילין [תפילין] בהדיא כתיב בה למען תהיה מורת ה' בפיך מן המותר בפיך וקאמר אלא לערוך בפיך והאמר אבי שי"ן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה דכילי ענמא וכו' דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמינעא הוא. אלא טעמא דחדשות מפני שאין מקושרות ואסור לקשרן בשבת ואם מניחין כלא קשר אין זה דרך מלבוש בחול והכי ליה משאוי ור"ת דשתי חדשות משום דס"ל דמות לקשרן בשבת מי שאינו של קיימא בקשר מרופה עכ"ל הריטב"א ועי' בדרך הקודם בחו"ס ד"ה וכו' אדם טורח וכו' ודו"ק:

מוסר רש"י

קשר של תפילין. ששים הרצועות על ראשו בענין שהוא דל"ת כדי שיהא שדי נראה עליהן, דשי"ן נראה בקמט בית חלונה שכלל הקלף כעין שי"ן, ודל"ת נראה בקשר ויר"ד נראה בחותו של יד כעין רצועה קטנה וראשה כפוף מעט כעין ויר"ד (מנחות לה:). השם יהא נראה במחוק. לשון חזק נייחה של רצועות, שהן חלוקות מלד אחד ואצוות שמורות והוא נייחה, לנר (מנחות לה: עיי"ש).

אחד חדשים. שאין אדם טורח: והשסא דסני אצוה דשמואל דהאי חדשות כשיש בהן רצועות ואיןן מקושרות כעין קשר של תפילין העשוי כמין אותיות וכן הוא קצוה ממיד אלמא טעמא משום קשר הוא דקשירה אב מלאכה ואסור לקשור בשבת קשר של קיימא:

דכ"ע לא טרח. דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמינעא הוא וא: ר' יהודה לטעמיה. בפרק אלו קשרים (שבת דף ק"ג). חבל דלי שנפסק כורך עליו פונדא או פסקינא וכלכד שלא יענכזו אלמא טעמא משום דקשירה הוא וחיבינן עליה משום אב מלאכה: הא לאו הכי ענינ. בתמיה: **הלכה למשה מסיני**. היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתן עשוי כמין שי"ן ורצועה קטנה קצועה בהן וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי: ונוייהן. אותו היכר האותיות: **נבר**. לחון שאינם כלפי התפילין בין הצמים אלא כנגד מראית העין לפי שנאמר בהן: וראו וגו' ותניא: ר"א הגדול אומר אלו תפילין של ראש: הנוקח תפילין. הרבה יחד ולחזור למוכרן ולוקחן ממני שאינו מומחה: **דוק שסים של יד ואחס של ראש**. וכיון דהחזק בשלש הוה מומחה ולוקח השאר כלא בדיקה: **מה נפשך**. מאי דעתך אי קיס לך דגברא דמוזנ תפילין טובא מחד גברא זבין להו והאי מוכר נמי מחד גברא קנניה: **לדוק שלש בשל יד או שלש בשל ראש**. ותסגי ליה בכרי להתחזק בכוחו: **כל חד וחד נמי**. כל תפילין ותפילין דשמה מי שוכר לו את אלו לא מכר את אלו:

רבי היא. במסכת יבמות (דף סד:). הוא דאמר בתרי זימני הוא חזקה הוא דאמר בתרי זימני הוא חזקה נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא: וכן **נצנצ** השני. אם יהיו לו נצתים הרבה וכלל צנת תפילין הרבה. קא סלקא דעמיה דהכי קאמר דקך נצצת הראשון שני תפילין הוחזק כל אותו צנת וכן צנתי הוחזק גם הוא וכן בשלישי וכיון דהוחזק בשלשה צנתיים כשרין הוחזקו כל הצנתיים ואין צריך עוד לדוק כלום: **מודה רבי נצנצים**. דאין אחד מוחזק בשל חזירו שדרך ליקח צנת אחד מאיש זה וצנת אחד מאיש אחר. לשון צנת כמו שול תשולו לה מן הצנתיים (רות ב:). לאפוקי מחזיקי. לאשמועינן דאע"ב דנעלמא תרי הוו חזקה נצנצתיים לית ליה לרבי חזקה מדתני שלשי וגל"ת. ביה והוא הדין לכולם: זוזי וזוי. של ראש ושל יד קשורין יחד וכן הרבה קשרי זוג נצצת אחת: **דריכון טובא**. כי הדדי ואין צ' צ' קשורים: ואי לאו. שאינם כלות קודם שקיעת החמה דהואיל והוא צריך לטרוח ולחזור משתחשך מחשיך כעשוי עליהם ויטלם יחד: **מוליכין כולם פחות פחות מד' אמות**. קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחוזר והולך פחות פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הוא עקירה והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסגנא עוצדי גלולים**. דמצוו להו לתפילין מוליכין: **בסגנא ליטטיס**. ישראל דקטלי ליה משום ממנוי ולתפילין לא מצוו להו מכסן:

אמות. קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחוזר והולך פחות פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הוא עקירה והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסגנא עוצדי גלולים**. דמצוו להו לתפילין מוליכין: **בסגנא ליטטיס**. ישראל דקטלי ליה משום ממנוי ולתפילין לא מצוו להו מכסן:

הכי משום בזיון תפילין יש לומר דבישנות דווקא דחוי להכניס זוג זוג עשו תקנה אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

אמר רב חסדא ואת אומרת עניבה פסולת בתפילין. תימה וכי לא ידע רב חסדא דלר"י עניבה קשירה מעלייתא היא דקאמר אביי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מתני' דאוסרת בחדשות כרצנן דר"י דאמרי לאו קשירה הוא אי נמי דקסבר אפילו לר"י שריא עניבה דסתמא דעמיה להמיר ולעשות קשר גמור בחול כדפירשמי לעיל: **אביי אמר ר"י** **למעמיה** בוי. ורבי מאיר דשרי בחדשות קסבר דלאו קשירה היא ותימה דציעא היא בריש אלו קשרים יי אס עניבה לר"מ קשירה היא אס לאו וקאי בתיון ואומר ר"י דהתם צדמהדק והכא כלא מיהדק וקנא נראה דהלכה כר"י דעניבה קשירה היא מדמסיק אביי דרבי יהודה לטעמיה וסתם מתנימין אמיא כרבי יהודה מיהו מדפרין סתמא דהש"ס בצשיטות וליענציה מיענצ משמע דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"מ

דאין צריך ככל יוס להמיר קשר תפילין ולחזור ולקשור בשעה שמניחן ^(ה) כגון שהיה אומר רבינו אליהו דא"כ חדשות אמאי אסר הכא משום קשירה הא לא הוי קשר של קיימא ומה שהביא רבינו אליהו ראה מדאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות דף לה:) תפילין מאימתי מבדך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה לאו היינו קשירה ממש אלא קשירה דהתם היינו הדיוק כמו שלא קשורה צו צוולד ^(מה דף טו:) וכן קשורה צו ככלכ ^(ע"ב דף ה:):

קישור של תפילין ה"פ. פי' בתקונתם ה"מ היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתו עשוי כמין שי"ן ורצועה קצועה צהם וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי ואין נראה לר"י דאין ה"מ אלא השי"ן נלכד כדמשמע בפרק צמה מדליקין (שבת דף כה:). דקאמר אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עזר צמה' טהורה נלכד ^(ה) מלמען תהיה מורת ה' בפיך מן המותר בפיך למאי הלכתא וקאמר לש"ן והאמר אביי שי"ן של תפילין ה"מ ומשני אלא לרצועותיהן ולא פריך מד' ויו"ד משמע דאין קדושה אלא בשי"ן נלכד והיא דווקא הלכה ולא מזינו צמוס מקום שיהא הקשר קרוי ד' ט: **וגזרייהן** **לבר**. פי' ר"י דאקשר קאי כמו שפי' בערוך נוי הקשר יפנה לנד חוץ אותו נד שנהא כעין ד ולהכי מיימתי לה הכא ^ה: **הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה וכו'**. תימה

דצפרק התכלת (מנחות דף מג:). תניא תפילין יש להן בדיקה ואין ניקחין אלא מן המומחה ואין לומר דכלל בדיקה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה דהא קתני סיפא ספרים ומוזות יש להן בדיקה וניקחין מכל אדם ואור"י דהתם לכתחלה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה שלא יטרך לקרוע כל התפר ולצדוקן ואיכא בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעצל לטרוח לצדוקן ויסמך להניחן בלא בדיקה לצורך שעה והכא איירי בדיעבד שכבר לקח או כגון שאינו מואל מומחה לקנות ממנו: ^ה **מצאן** **צבתים** או **כריכות מחשיך עליהן**. תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור אמאי לא יטרך להחשיך עליהן ^ל רבי

רבי

צו.

יג א מיי פיי"ט מהלכות שבת ה"ל כד סוגן לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מג:

יד ב מיי פ"ב מהלכות תפילין הלכה י סוגן עשין כב טוש"ע א"ח סי' לט סעיף ט:

פז ג ד מיי פיי"ט מהל' שבת הלכה כג כד סוגן לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מג:

רבי נסים גאון

אביי אמר רבי יהודה לטעמיה דאמר עניבה קשירה מעלייתא היא. איתתה הא דר' יהודה במסכת שבת בפרק אלו קשרין חבל דלי שנפסק לא היה קשורר אלא עונכו. ר' יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלכד שלא יענכזו, ואמרי קסבר ר' יהודה עניבה כולה קשירה היא. ואיתא נמי בפרק אור לארבעה עשר. הא מני רבי היא דאמר בתרי זימני הוייא חזקה. עיקר דברי רבי (במסכת) [בתוספתא] שבת בפרק ט"ז גישאת לראשון ומת, לשני ומת, לשלישי לא תנישא דברי רבי. ואיתא בגמ' דרבמות בפרק הבא על יבמתו, ובמסכת יורה דפה האשה שהיא צרכיה.

רבינו חננאל

ר"ן סבר בישנות מותר וכוילי האי לא טרח אלא בחדשות טוח, ר' מאיר סבר אפילו בחדשות לא טרח. והשתא דתני אבוח דשמואל בר רב יצחק אלו הן ישנות כל שיש בהן רצועות ומקושרות, חדשות שיש בהן רצועות ואינן מקושרות. אמר משימה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני. אמר ר' חנמן ונוייהו לבר. (ואי) איכא למימר דעניב להו כעין קשירה דידהו. אמר רב חסדא ואת אומרת עניבה פסולה בתפילין. אמר רב חסדא הלוקח תפילין בר, ואוקימנא בדוביבן מחד גברא, ובענין עד (דמנחן) [דמתמחין] בשל יד ובשל ראש. והא דתני רב כהנא בתפילין בודק שותים בשל ראש, אוקימנא לר' דאמר בתרי זימני הוי חזקה. ומודה ר' בצבתין דמתיר תלתא זבין, הילכך צריך לבדוק בכל צבת שותים, כדקתני סיפא וכן צבת שני וכן צבת שלישי ואפי' רביעי ואפילו חמישי דינם שוין, והאי דקתני שלישי לאפוקי מר' חזקיה, ואפילו רביעי ואפילו חמישי הכי דינייהו. מצאן צבתין או כריכות. אמר רב יהודי כו' מחשיך עליהן ומביאן. כולן כאחת, ובסכנה מכסן והולך לו. אוקימנא במה דברים אמורים בסכנת גויים כגון שמר, אבל בסכנת לטטים, מוליכין פחות פחות מארבע אמות,